

Briselē, 2023. gada 16. oktobrī
(OR. en)

14084/23

**Starpiestāžu lieta:
2023/0077(COD)**

**ENER 541
ENV 1112
CLIMA 467
COMPET 983
CONSOM 360
FISC 225
CODEC 1839**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Padome
K-jas dok. Nr.:	7440/23 + ADD1
Temats:	Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko groza Regulas (ES) 2019/943 un (ES) 2019/942, kā arī Direktīvas (ES) 2018/2001 un (ES) 2019/944, lai uzlabotu Savienības elektroenerģijas tirgus modeli – vispārēja pieeja

I. IEVADS

1. Komisija 2023. gada 14. martā iesniedza priekšlikumu regulai, kuras mērķis ir uzlabot Savienības elektroenerģijas tirgus modeli (*EMD* regula), un regulai, kuras mērķis ir uzlabot Savienības aizsardzību pret tirgus manipulācijām enerģijas vairumtirgū (*REMIT* regula).

2. Minētie priekšlikumi ir saistīti ar 2021. un 2022. gadā elektroenerģijas tirgos novēroto situāciju saistībā ar ļoti augstajām cenām un svārstīgumu un to pamatā ir trīs pīlāri, proti, aizsargāt patērētājus, uzlabot enerģijas izmaksu stabilitāti un paredzamību, tādējādi veicinot ES ekonomikas konkurētspēju, un sekmēt jaunas investīcijas enerģētikas jomā.
3. Eiropadome 2023. gada 23. martā aicināja likumdevējus bez kavēšanās turpināt darbu pie ierosinātās ES iekšējā elektroenerģijas tirgus modeļa pārskatīšanas, lai nodrošinātu tā pieņemšanu līdz 2023. gada beigām.

II. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS

1. TTE padome (Enerģētika) 19. jūnijā apsprieda regulas, kuras mērķis ir uzlabot Savienības elektroenerģijas tirgus modeli (*EMD*), un regulas, kuras mērķis ir uzlabot Savienības aizsardzību pret tirgus manipulācijām enerģijas vairumtirgū (*REMIT*), piekto pārskatīto redakciju (*REV 5*), kā izklāstīts dokumentos 10605/23 un 10606/23, lai pirms sarunām ar Eiropas Parlamentu panāktu vispārēju pieeju par abiem dosjē.
2. Sanāksmes laikā tika panākta vienošanās par vispārēju pieeju attiecībā uz *REMIT*. Tomēr attiecībā uz *EMD* regulu dalībvalstis uzsvēra dažus jautājumus, kurus bija nepieciešams turpmāk apspriest un pārstrādāt, jo īpaši par cenu starpības līgumiem un iespējamo atkāpi no CO2 emisiju robežvērtībām, piemērojot jaudas mehānismus. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 30. jūnijā izskatīja jaunu kompromisa priekšlikumu. Lai gan tika panākts zināms progress, dalībvalstis uzsvēra, ka darbs ir jāturpina.
3. Kā jau norādīts dokumentā ST 10607/23, juridiskās noteiktības un skaidrības labad ierosinātās Elektroenerģijas tirgus regulas, ar ko groza Direktīvu (ES) 2018/2001 un Direktīvu (ES) 2019/944, 2. un 3. pants tiks nodalīts no minētās regulas un kļūs par patstāvīgu direktīvu. Tas ir juridisks un tehnisks pielāgojums, kas neskar abu priekšlikumu būtiskos noteikumus.

4. Prezidentvalsts Spānija turpināja iepriekšējās prezidentvalsts darbu, sākot ar pirmajām diskusijām Enerģētikas jautājumu darba grupā 6. jūlijā. Prezidentvalsts strādāja ar diviem atlikušajiem jautājumiem *EMD* regulā, proti, cenu starpības līgumi un iespējamā atkāpe no CO2 emisiju robežvērtībām, kad tiek piemēroti jaudas mehānismi, un uzklausa visu dalībvalstu viedokļus par to, kā vislabāk rīkoties, lai panāktu vienošanos.
5. Prezidentvalsts 26. jūlijā aicināja dalībvalstis pievērsties 19.b pantā minētajiem divvirzienu cenu starpības līgumiem, jo īpaši cenu starpības līgumiem saistībā ar jaunām investīcijām elektroenerģijas ražošanā, kuru mērķis ir pagarināt darbmužu, ja ir skaidra un steidzama vajadzība rast pareizo līdzsvaru attiecībā uz ieņēmumu sadali un šo cenu starpības līgumu izstrādes principu. Prezidentvalsts lūdza delegācijas līdz 1. septembrim dalīties ar saviem rakstiskajiem priekšlikumiem attiecībā uz *EMD* regulas 19.b pantu un apsprieda minētos pienesumus Enerģētikas jautājumu darba grupas 5. septembra sanāksmē.
6. Pamatojoties uz komentāriem un viedokļiem, kas saņemti no dalībvalstīm, prezidentvalsts izplatīja jaunu priekšlikuma 19.b panta (Cenu starpības līgumi) formulējumu nolūkā panākt līdzsvaru starp dažādajām nostājām. Šo tekstu apsprieda Enerģētikas jautājumu darba grupas sanāksmēs 14. un 19. septembrī.
7. 2023. gada 17. oktobrī paredzētās TTE padomes (Enerģētika) darba kārtībā ir iekļauta regula, kuras mērķis ir uzlabot Savienības elektroenerģijas tirgus modeli (*EMD* regula), lai par šo regulu panāktu vispārēju pieeju.
8. Gatavojoties diskusijām TTE padomē (Enerģētika), prezidentvalsts kā pirmo soli lūdza Pastāvīgo pārstāvju komiteju sniegt turpmākas politiskas norādes, lai 4. oktobra sanāksmē atrisinātu būtiskos jautājumus par 19.b pantu, kā izklāstīts dokumentā ST 12674/23.

9. Tādēļ prezidentvalsts nolēma nākt klajā ar jaunu pārskatītu teksta redakciju (REV6), kas izklāstīta dokumentā ST 13771/23 un tika apspriesta Pastāvīgo pārstāvju komitejas 13. oktobra sanāksmē, īpašu uzmanību pievēršot 19.b pantam Elektroenerģijas regulā (ES) 2019/943, kas grozīta ar *EMD* regulu. Pēc Komitejas sniegtās ievirzes prezidentvalsts ir sagatavojusi jaunu pārskatītu teksta redakciju (REV7).

III. DARBS EIROPAS PARLAMENTĀ UN CITĀS SAVIENĪBAS STRUKTŪRĀS

1. Eiropas Parlamentā par dosjē atbildīga ir Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja (*ITRE*). Parlaments savu ziņojumu par *EMD* pieņēma 2023. gada 14. septembra plenārsēdē.
2. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja savu atzinumu par *EMD* pieņēma 2023. gada 14. jūnijā, savukārt Eiropas Reģionu komiteja savu atzinumu par *EMD* pieņēma 2023. gada 6. jūlijā.

IV. PREZIDENTVALSTS KOMPROMISA PRIEKŠLIKUMA GALVENIE ELEMENTI, KAS JĀAPSPRIEŽ PADOMĒ

1. Galvenie REV7 elementi salīdzinājumā ar dokumentu ST 13771/23 (REV6) un ST 10606/23 (REV5) ir šādi:
 - a) Regulas (ES) 2019/943 19.b pants par cenu starpības līgumiem:
 - panta 1. punkts darbības jomu koncentrē uz tiešām cenu atbalsta shēmām attiecībā uz investīcijām jaunās elektroenerģijas ražošanas ietaisēs;
 - panta 1.a punktā ir ietverti noteikumi par cenu starpības līgumu izstrādes kritērijiem, kas saistīti ar: 1) atbalsta shēmas ietekmi uz ražošanas ietaišu darbību un dalību elektroenerģijas tirgū; 2) atlīdzības līmeni; un 3) mijiedarbību ar konkurenci iekšējā tirgū;

- aspekti attiecībā uz ieņēmumu no cenu starpības līgumiem sadali tiek reglamentēti 3. punktā, kas ir vienkāršots. Tekstā tika svītrotas atsauces uz ieņēmumu sadali uzņēmumiem;
- b) Elektroenerģijas regulas (ES) 2019/943 64. pantā ir pievienots jauns 2.c punkts un attiecīgs 53.f apsvērums saistībā ar iespēju izņēmuma kārtā atkāpties no Elektroenerģijas regulas 22. panta 4. punkta b) apakšpunkta attiecībā uz jaudas mehānismiem, ko Komisija apstiprinājusi pirms šīs regulas stāšanās spēkā. Šai atkāpei ir vajadzīga Komisijas atļauja, un tās saņemšanai ir jānodrošina atbilstība LESD 107. un 108. pantam, ar noteikumu, ka ir izpildīti daži nosacījumi. Jo īpaši atkāpe ir jāierobežo līdz jaudas apjomam, kas nepieciešams, lai novērstu bažas par pietiekamību, un Komisija novērtēs atkāpes pieprasījuma ietekmi uz siltumnīcefekta gāzu emisijām. Atkāpi var piemērot līdz 2028. gada 31. decembrim;
- c) Direktīvas (ES) 2019/944 66.a pantā saglabā punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstis, neskarot LESD 107. un 108. pantu, var piemērot griestus inframarginālo ražotāju tirgus ieņēmumiem, ievērojot tos pašus nosacījumus, kas noteikti Padomes Regulas (ES) 2022/1854 6.–8. pantā un 10. pantā. Šādus ieņēmumu griestus var piemērot līdz 2024. gada 30. jūnijam;
- d) apsvērumi:
- tika pievienots jauns 29.a apsvērums par elektroenerģijas pirkuma līgumiem, kurā uzsvērts, ka dalībvalstīm būtu jāpievērš īpaša uzmanība pārrobežu EPL un jālikvidē nepamatoti šķēršļi, kas konkrēti ir ar tiem saistīti, tādējādi ļaujot patērētājiem dalībvalstīs, kuru jauda ir ierobežota, bez diskriminācijas piekļūt citos reģionos saražotai elektroenerģijai;
 - regulas 40.a apsvērumā ir pievienots jauns teksts, kurā teikts, ka jaudas mehānismiem var būt svarīga nozīme resursu pietiekamības nodrošināšanā energosistēmām, kuras savstarpēji nav pietiekami savienotas;

- regulas 53.g apsvērumā ir pievienots jauns teksts, kurā minēts, ka jaudas mehānismiem vajadzētu būt atvērtiem visu to resursu dalībai, kuri spēj nodrošināt vajadzīgo tehnisko veiktspēju, ieskaitot ar gāzi darbināmas elektrostacijas, ar noteikumu, ka tās atbilst 22. panta 4. punktā noteiktajai emisiju robežvērtībai;
- tika pievienots 53.a apsvēruma saistībā ar inframarginālo ieņēmumu griestiem, kas reglamentēti Direktīvas (ES) 2019/944 66.a pantā.

V. **NOBEIGUMS**

1. Ņemot vērā minēto, Padome tiek aicināta TTE padomes (Enerģētika) 17. oktobra sanāksmē vienoties par vispārēju pieeju, pamatojoties uz dokumentā ST 14085/23 izklāstīto tekstu.
2. Šī vispārējā pieeja būs Padomes pilnvarojums nākotnē gaidāmajām sarunām ar Eiropas Parlamentu parastajā likumdošanas procedūrā.
